

Αφιέρωμα του κόκκινου Αερόστατου
στον ηρωικό Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη
Μαζί με το 12ο τεύχος του περιοδικού που κυκλοφορεί

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Τον Μάη του 1936, στη Θεσσαλονίκη, πραγματοποιήθηκε μια από τις μεγαλύτερες Απεργίες στη χώρα μας. Μια Απεργία που δεν ήταν σαν τις άλλες.

Για δυο βδομάδες, όλη η Θεσσαλονίκη ήταν μια τεράστια απεργιακή διαδήλωση, στην οποία συμμετείχε όλος ο λαός της πόλης, ακόμα και παιδιά ηλικίας 10-15 ετών, διεκδικώντας καλύτερες συνθήκες δουλειάς και ζωής.

Αυτά τα -άγνωστα σε πολλούς- ιστορικά γεγονότα, επιδιώκει να αναδείξει η νέα έκδοση του «κόκκινου Αερόστατου», που είναι αφιερωμένη στον ηρωικό Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη και απευθύνεται **σε παιδιά Δημοτικού και Γυμνασίου**.

Η έκδοση, όμως, απευθύνεται και **σε μεγαλύτερα παιδιά και νέους** που δεν έχουν ακούσει ποτέ γι' αυτές τις λαμπρές στιγμές της πάλης του λαού μας, μιας και είναι κυριολεκτικά εξαφανισμένες από τα σχολικά βιβλία.

Απευθύνεται, βεβαίως, και σε **εκπαιδευτικούς και γονείς**.

Εκπαιδευτικούς που προσπαθούν να διδάξουν την ιστορική αλήθεια, να διευρύνουν τη σκέψη των μαθητών τους, να τους διαπαιδαγωγήσουν ολόπλευρα με ανώτερα ιδανικά, όπως αυτά της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης, της αυταπάρνησης και του αγώνα, αξιοποιώντας το παράδειγμα των απεργών του Μάη του 1936.

Γονείς που θέλουν να συζητήσουν με τα παιδιά τους για τα σημαντικά αυτά γεγονότα.

Το αφιέρωμα για τον Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη, μαζί με το προτεινόμενο εκπαιδευτικό υλικό, συμβάλλει ώστε τα παιδιά να προσεγγίσουν την Ιστορία συνολικά «με άλλο μάτι».

Γιατί σκοπός δεν είναι να γνωρίσουν απλώς **τα ιστορικά γεγονότα** και να μάθουν τι συνέβη τις μέρες του Μάη του 1936.

Σκοπός, είναι επίσης, να φανερωθούν οι **αιτίες** και οι **προϋποθέσεις** της μεγάλης αυτής Απεργίας, για να γίνει κατανοητό πως κάθε ιστορικό γεγονός έχει την «προϊστορία» του. Πως χρειάζεται να γίνουν «πολλά», που συχνά περνούν απαρατήρητα, αλλά συντελούν στην εκδήλωση ενός σημαντικού γεγονότος.

Να κατανοηθούν οι **συνθήκες** μέσα στις οποίες ξέσπασε η Απεργία. Συνθήκες έντασης της εκμετάλλευσης και της καταστολής, οικονομικής κρίσης, ανόδου του φασισμού και πολεμικής προετοιμασίας των κρατών της Ευρώπης, αλλά και μεγάλων αγώνων όλη τη δεκαετία του 1930 που αποτέλεσαν τη βάση για να φτάσουμε στον Μάη του 1936.

Να «δεθούν» με **τα γεγονότα που ακολούθησαν** τον Μάη, όπως τη δικτατορία του Μεταξά και τον πόλεμο. Γιατί τα παιδιά, μπορεί να διδάσκονται για τον ιταλο-ελληνικό πόλεμο, την τριπλή κατοχή και την αντίσταση, αλλά σπάνια γνωρίζουν τι προηγήθηκε, τι ρόλο διαδραμάτισαν οι πρωταγωνιστές της δεκαετίας του 1940 τα προηγούμενα χρόνια, πως οι απεργοί του 1936 και όλης της δεκαετίας του 1930, ήταν από αυτούς που πρωτοστάτησαν αργότερα στην οργάνωση της αντίστασης και απελευθέρωσης τα χρόνια 1941-1944, μέσα από τις γραμμές του ΕΑΜ, του ΕΛΑΣ, της ΕΠΟΝ.

Το ίδιο το αφιέρωμα, όπως και οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες - οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στο σύνολό τους, αλλά και αυτοτελώς η καθεμιά, ανάλογα με το σχέδιο διδασκαλίας του κάθε εκπαιδευτικού και την ηλικία των μαθητών - επιδιώκουν να συμβάλουν στην κατάκτηση των παραπάνω στόχων.

Σ' αυτήν την κατεύθυνση, δίνονται ξεχωριστά 15 ερωτήσεις, που μπορούν να αποτελέσουν άξονες συζήτησης και προσανατολισμού.

Επίσης, το **φωτογραφικό υλικό**, τα **ντοκουμέντα**, καθώς και ο **χάρτης** των γεγονότων, βοηθάνε ώστε αυτά να μην είναι μόνο λόγια, αλλά και εικόνες.

Επιπλέον, επιδιώκουν να φέρουν σε επαφή τα παιδιά με την **τέχνη** και τον **πολιτισμό**, μέσα από το μεγάλο έργο του ποιητή Γιάννη Ρίτσου, τον «Επιτάφιο», που γράφτηκε ακριβώς γι' αυτά τα γεγονότα, τη μελοποιημένη ποίηση του μουσικοσυνθέτη Μίκη Θεοδωράκη, τα έργα του χαράκτη Τάσου.

Τέλος, υπάρχουν **βιβλιο-προτάσεις** για παραπάνω αναζήτηση και μελέτη, επιπλέον εκδόσεις για παιδιά.

Σε κάθε περίπτωση, μέσα από την αξιοποίηση της συγκεκριμένης έκδοσης και του εκπαιδευτικού υλικού, τα παιδιά, όχι μόνο θα αποκτήσουν δύναμη και αυτοπεποίθηση από τη νέα γνώση που θα έχουν. Αλλά θα διαμορφώσουν και κριτήριο για τη στάση ζωής τους, μέσα από τα **συμπεράσματα** που εξάγονται, όταν θα διαπιστώσουν ότι «κάθε αγώνας αφήνει παρακαταθήκη για το μέλλον» και ότι «την πραγματική δύναμη την έχουν στα χέρια τους οι λαοί», αυτοί που «γράφουν την Ιστορία»!

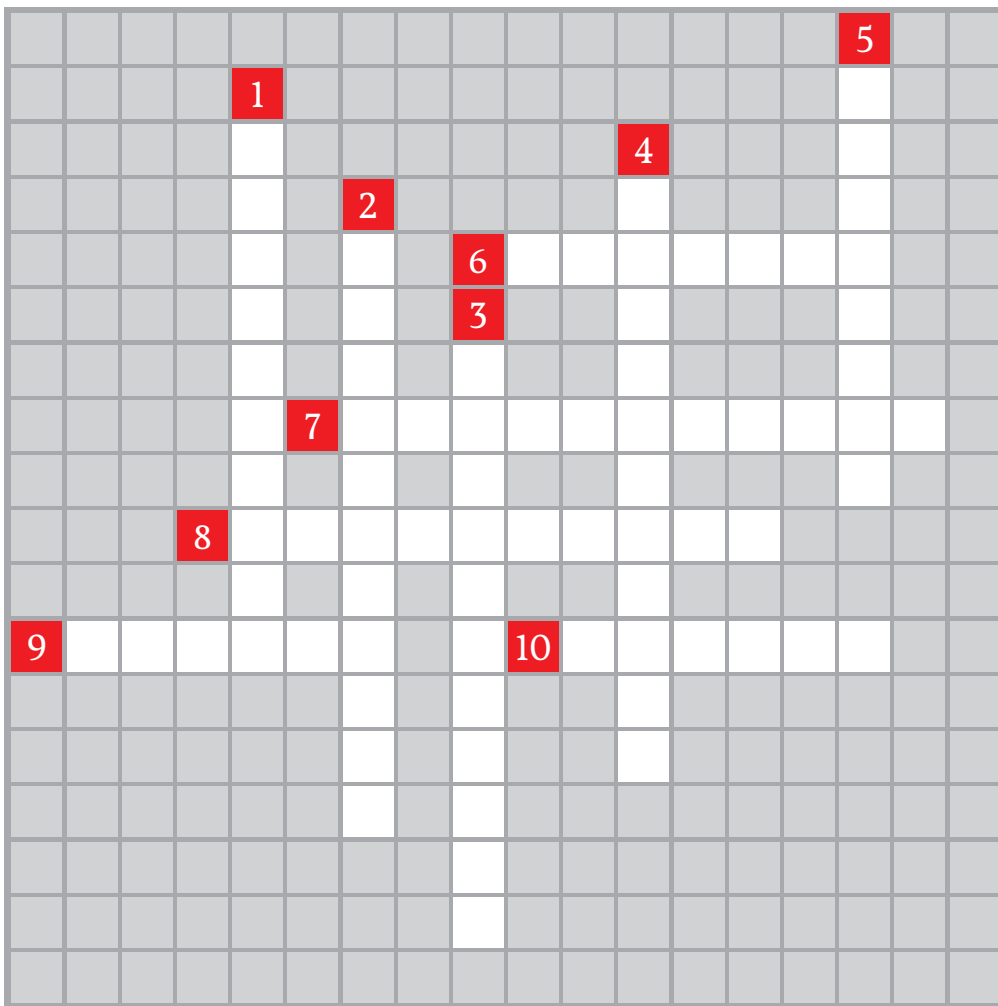
Έτσι, θα διαπιστώσουν και μόνο τους, ότι οι παππούδες και οι γιαγιάδες τους που βρέθηκαν στα οδοφράγματα του Μάη, και όλοι όσοι ακολούθησαν και κράτησαν τη σημαία του αγώνα ψηλά, δίνουν σήμερα τη σκυτάλη στα ίδια, τους γονείς και τους δασκάλους τους για να χρωματίσουν με τα δικά τους χρώματα τις λαμπρές λεωφόρους του μέλλοντος!

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
για συζήτηση
πάνω στο χρονικό των γεγονότων
της ηρωικής Απεργίας
του Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη

1. Τι έγινε τον Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη;
2. Τι διαφορετικό είχε η συγκεκριμένη απεργία και έμεινε στην ιστορία;
3. Πώς και γιατί ξεκίνησε η απεργία των καπνεργατών τον Μάη του 1936;
4. Τι ήταν οι καπνεργάτες;
5. Ποιος ήταν ο ρόλος και η συμμετοχή των γυναικών και των παιδιών σ' αυτή την απεργία;
6. Ποια μέρα ξεκίνησε η απεργία των καπνεργατών και πώς εκφράστηκε η αλληλεγγύη και από άλλους εργαζόμενους;
7. Γιατί η απεργία εξαπλώθηκε και σε άλλους κλάδους και άλλες πόλεις της χώρας;
8. Ποια ήταν η μέρα κορύφωσης των γεγονότων και τι συνέβη εκείνη τη μέρα;
9. Πώς εξελίχθηκε η απεργία τις επόμενες μέρες; Ποια γεγονότα ξεχωρίζεις;
10. Πώς και γιατί έγραψε ο μεγάλος ποιητής Γιάννης Ρίτσος τον «Επιτάφιο»;
11. Τι περιγράφει ο Γ. Ρίτσος στον «Επιτάφιο»;
12. Ποιος ήταν πρωθυπουργός της Ελλάδας όταν ξέσπασε η απεργία των καπνεργατών στη Θεσσαλονίκη;
13. Τι στάση κράτησε η κυβέρνηση Μεταξά και το κράτος απέναντι στους απεργούς; Ποιους βρήκε υποστηρικτές;
14. Για να φτάσουν οι καπνεργάτες να πραγματοποιήσουν τη μεγάλη απεργία τον Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη, χρειάστηκε να γίνουν «πολλά» πιο πριν. Ποια γεγονότα θεωρείς κομβικά σ' αυτή την πορεία;
15. Κάθε ιστορικό γεγονός μας γεμίζει με γνώση και πείρα. Τι μας διδάσκει η απεργία των καπνεργατών του Μάη του 1936, που είναι χρήσιμο σήμερα και για εμάς;

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ των απεργών του Μάη του 1936

Τώρα που έχεις διαβάσει την ιστορία της μεγάλης και ηρωικής απεργίας του Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη, μπορείς να κάνεις την πρώτη σου εξάσκηση, για να δεις αν θυμάσαι μερικά βασικά γεγονότα και πρόσωπα.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Μελοποίησε τον «Επιτάφιο».
2. Οργάνωση των εργατών της Θεσσαλονίκης, που ιδρύθηκε το 1909.
3. Αυτοί ξεκίνησαν την Απεργία στις 29 Απρίλη του 1936.
4. Η πόλη που έγιναν τα γεγονότα του ηρωικού Μάη του 1936.
5. Από τους 12.000 απεργούς καπνεργάτες, οι 7.500 ήταν _____.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

6. Αποτελεί ένα ισχυρό «όπλο» των εργατών, στις διεκδικήσεις τους.
7. Έκαναν και αυτή τη δουλειά τα παιδιά τη δεκαετία του 1930.
8. Το επίθετο της πρώτης νεκρής εργάτριας στις 9 Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη.
9. Το επίθετο του πρώτου νεκρού στις 9 Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη.
10. Ο ποιητής του «Επιτάφιου».

Προετοιμάζοντας την απεργία

Με όσα διάβασες και έμαθες, πώς θα συμπλήρωνες εσύ τους παρακάτω διαλόγους από τη συνέλευση των Καπνεργατών της Θεσσαλονίκης, πριν πάρουν την απόφαση να κηρύξουν Απεργία;

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ

Μπορείς με τους συμμαθητές σου, τους φίλους σου ή την οικογένειά σου, να δραματοποιήσεις μια Γενική Συνέλευση των καπνεργατών;

Πιθανοί ρόλοι μπορεί να είναι ένας καπνεργάτης, μια καπνεργάτρια, ένας εργάτης που φοβάται να απεργήσει, ένας συνδικαλιστής, ένας «βαλτός» - τσιράκι της εργοδοσίας.

Το θέμα που έχουν να εξετάσουν οι εργάτες είναι αν πρέπει να κάνουν ή όχι απεργία, να συζητήσουν τι έχουν να κερδίσουν και τι να χάσουν.

Αντίστοιχα, μπορείς να δραματοποιήσεις μία σύσκεψη μεταξύ του Μεταξά, του Διευθυντή της αστυνομίας και των καπνεμπόρων, οι οποίοι εξετάζουν τους τρόπους για να αντιμετωπίσουν την απεργία.

Οι μαθητές ...απεργούν

Το παρακάτω απόσπασμα είναι από το βιβλίο του Θέμου Κορνάρου, Θεσσαλονίκη, 9-11 Μάη του 1936 (Οι αγώνες του λαού) που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή και περιγράφει με λογοτεχνικό τρόπο τα γεγονότα του Μάη του 1936.

Μέσα σ' όλον αυτό τον πρωτόφαντο παλλαϊκό συναγερμό, υπάρχει κι ένας τόνος – απλός τόνος – που δε θα πρέπει να ξεχαστεί και να χαθεί μέσα στο σωρό των μεγάλων γεγονότων που ακολούθησαν.

Είναι χαρακτηριστικό. Μιλεί ολόισια στην καρδιά του ανθρώπου. Είναι η φωνή των μικρών παιδιών. Των μαθητών του δημοτικού σχολείου της Ανατολικής Μακεδονίας.

Εφτά ως δώδεκα χρονώ παιδάκια κάνανε μάθημα. Μαθαίνανε πως πιάνουνε το μολυβάκι και πως γράφονται τα ψηφία του αλφάβητου, όταν ακούστηκε έξω από το σχολείο τους το ποδοβολητό των αλόγων της έφιππης χωροφυλακής που έκανε έφοδο ενάντια των απεργών.

Κοιταχτήκανε αναμεταξύ τους και, χωρίς άλλη συνεννόηση, παράτησαν τις πλάκες και τα μολυβάκια τους... κι απέργησαν!!

Ο δάσκαλός τους μόνο εκατάλαβε τι ήταν εκείνο που τρικύμισε τις παιδικές ψυχούλες κι έκανε τα μωρά παιδιά να κάμουνε τέτοια αντίρρηση, ζυγισμένη πράξη. Βουρκώσανε τα μάτια του και δεν εμπόδισε τα μικρά ανθρωπάκια να διαμαρτυρηθούνε με τον τρόπο τους για τη δολοφονία της μανούλας τους και του πατέρα!...

Ηρωικά παιδιά, δε σας ξεχνούμε, όλοι εμείς που νιώθουμε πως πριν να μάθετε ν' αρθρώσετε σωστά τ' αλφαβητάρι, εμάθατε τις πίκρες της ορφάνιας και ζήσατε μαζί με τους γονιούς σας τις αγωνίες για το ψωμί και τους κατατρεγμούς του κράτους...

- Τι εννοεί ο Θέμος Κορνάρος όταν λέει ότι οι μαθητές «απέργησαν»;
- Γιατί πιστεύεις ότι ο δάσκαλος «δεν εμπόδισε τα μικρά ανθρωπάκια να διαμαρτυρηθούνε»;

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ

Μπορείς με τους συμμαθητές σου, τους φίλους σου ή την οικογένειά σου, να επιλέξετε τους ρόλους, του δασκάλου, των μαθητών, των γονιών απεργών και να δραματοποιήσετε το συγκεκριμένο γεγονός.

Τα παιδιά ...εργάτες

Σε ένα άλλο απόσπασμα του βιβλίου του, ο Θέμος Κορνάρος, παρουσιάζει τη μαχητικότητα και την αποφασιστικότητα κοριτσιών απεργών 12-14 ετών, που εργάζονταν σε υφαντουργείο, απέναντι στους χωροφύλακες που ήθελαν να διαλύσουν την απεργία.

- Πώς, νομίζεις, ότι κατάφεραν μικρά κορίτσια να βρουν τη δύναμη και να νικήσουν τη χωροφυλακή;
Θα παρατήρησες από το αφιέρωμα που διάβασες και από το διπλανό απόσπασμα, ότι τον Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη συμμετείχαν στην απεργία και παιδιά, τα οποία εκείνη την εποχή εργάζονταν.
- Σήμερα γνωρίζεις αν εργάζονται τα παιδιά;

Τι βλέπεις
στις
παρακάτω
εικόνες;

Κοριτσάκια 12 και 14 χρονών είν' οι αμυνόμενες. Ο επικεφαλής της αστυνομικής δύναμης ενωματάρχης γελά σατανικά καθώς τα βλέπει, διατάσσει «εμπρός»! Στην πρώτη σύγκρουση οι χωροφύλακες νομίζουν πως είναι παιχνίδι και δε νοιάζονται τόσο να φυλαχτούν (...) Μα οι μικρές υφαντουργίνες δεν ήρθαν να παίξουν μπροστά σ' αυτό το εργοστάσιο που τους έχει στραγγίσει τα νιάτα. Αισθάνονται να κινούνται σαν πολεμίστριες. Οι πέτρες ήταν το μόνο τους όπλο. Κι όταν τέλειωσαν κι αυτές, ρίχτηκαν με τα χέρια, με τα νύχια, με τα δόντια (...) Σαν άνδρες μάχονται αυτά τα μικρά κοριτσάκια. Αφοπλίζουν τρεις χωροφύλακες, ξηλώνουν τα γαλόνια του επικεφαλής κι ελευθερώνουν ένα συνάδελφο που πολεμούσε ανάμεσά τους (...) Και τελικά η αστυνομία υποχώρησε μπροστά στην ορμή των απεργών. Ανασυντάχθηκε κι ετοιμάζεται για δεύτερη επίθεση. Μα η πρώτη νίκη είναι των απεργών. Κι αυτό μεγαλώνει τη μαχητικότητα, διπλασιάζει το θάρρος και διώχνει κάθε ιδέα κινδύνου.

Ήξερες ότι

Η παιδική εργασία συνεχίζεται μέχρι και τις μέρες μας. Σύμφωνα με διεθνείς οργανισμούς, περίπου **138 εκατομμύρια παιδιά στον κόσμο εργάζονται**, πολλά σε επικίνδυνες δουλειές.

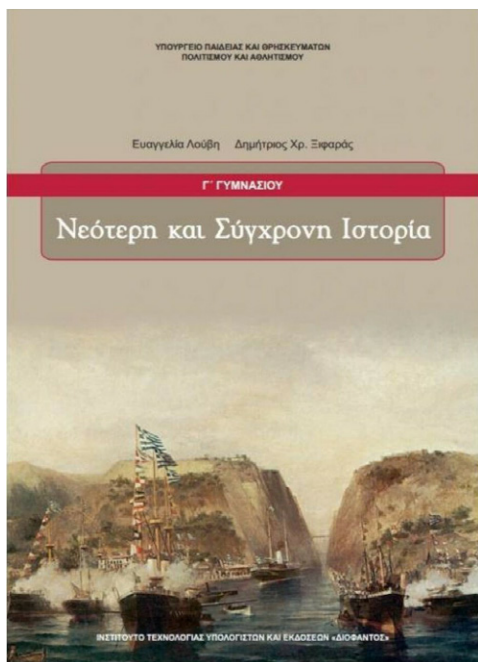
Στην Ελλάδα υπολογίζεται ότι περίπου **50.000 ανήλικα παιδιά εργάζονται** σε διάφορες μορφές εργασίας. Περίπου **10.000 παιδιά εγκαταλείπουν την υποχρεωτική εκπαίδευση κάθε χρόνο**, συχνά για να εργαστούν.

- Γιατί 90 χρόνια μετά **το Μάη** του 1936 τόσα πολλά παιδιά αναγκάζονται να εργάζονται σε όλο τον κόσμο, ενώ έχει αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό η τεχνολογία και η επιστήμη;
- Πώς σε κάνει **να νιώθεις** αυτό το γεγονός;
- Υπάρχει περίπτωση κάποια στιγμή να σταματήσουν τα παιδιά να εργάζονται;

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Φτιάξε ένα πλακάτ ενάντια στην παιδική εργασία και υπέρ των δικαιωμάτων των παιδιών να πηγαίνουν σχολείο και να παίζουν.

Ο Μάης του 1936 στα σχολικά βιβλία

Στα σχολικά βιβλία, η μόνη αναφορά που γίνεται στον Μάη του 1936, είναι στο βιβλίο Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου, όπου αναφέρει:

«Η πρωθυπουργοποίησή του (σ.σ. Ι. Μεταξά) αλλά και η όξυνση της οικονομικής κρίσης προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις, με αποκορύφωμα τις αιματηρές διαδηλώσεις της Θεσσαλονίκης τον Μάιο του 1936. Με πρόσχημα τα γεγονότα αυτά και επικαλούμενοι «κομμουνιστικό κίνδυνο», ο Γεώργιος Β' και ο Μεταξάς κήρυξαν δικτατορία στις 4 Αυγούστου 1936, παραμονή εικοσιτετράωρης γενικής απεργίας.»

- Ποιες ήταν οι πραγματικές αιτίες της μεγάλης απεργίας του 1936 στη Θεσσαλονίκη, που στη συνέχεια εξαπλώθηκε και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας;
- Γιατί, πιστεύεις, ότι ο Βασιλιάς και ο Μεταξάς φοβόντουσαν τόσο πολύ τις απεργίες και τον ξεσηκωμό των εργατών;
- Από το παραπάνω απόσπασμα του βιβλίου μπορεί να καταλάβει κάποιος το δίκαιο των αιτημάτων και τον ηρωισμό των εργατών της Θεσσαλονίκης;

Στο βιβλίο ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού, δεν παρουσιάζονται τα γεγονότα του Μάη του 1936. Υπάρχει, όμως, η εξής αναφορά:

«Κατά τον Μεσοπόλεμο η Ελλάδα ταλανιζόταν από εσωτερική πολιτική αστάθεια. Τα πολιτικά κόμματα εναλλάσσονταν συχνά στην εξουσία, ενώ δεν έλειψαν και τα πραξικοπήματα που οργάνωναν αξιωματικοί του στρατού. Με την άνοδο του φασιστικού κόμματος στην Ιταλία και του ναζιστικού κόμματος στη Γερμανία φάνηκαν και πάλι τα σύννεφα του πολέμου πάνω από την Ευρώπη. Καθώς τα πολιτικά κόμματα έριζαν μεταξύ τους και στη χώρα επικρατούσε κοινωνική αναταραχή που εκφραζόταν με πορείες, διαδηλώσεις και απεργίες, ανέλαβε την εξουσία ο υπουργός των Στρατιωτικών Ιωάννης Μεταξάς.»

Με έμμεσο τρόπο οι μεγάλες κινητοποιήσεις όλης της δεκαετίας του 1930 και ειδικά οι απεργίες του 1936, παρουσιάζονται ως «κοινωνική αναταραχή», εξαιτίας της οποίας ο Μεταξάς πήρε την εξουσία και έγινε δικτάτορας.

- Γιατί πιστεύεις ότι αποκρύπτονται οι αιτίες των απεργιών, τα αιτήματα των απεργών και η δράση των εργατών;
- Θεωρείς ότι οι διαδηλώσεις και οι κινητοποιήσεις ήταν η αιτία που επικράτησαν τότε φασιστικά καθεστώτα στην Ελλάδα και άλλες χώρες;

Γνωρίζοντας τον «Επιτάφιο»

Στο πρωτοσέλιδο του «Ριζοσπάστη» στις 10 Μάη 1936, δημοσιεύτηκε η φωτογραφία της μητέρας του απεργού Τάσου Τούση, πάνω από το παιδί της.

Η φωτογραφία συγκλονίζει τον κομμουνιστή ποιητή Γιάννη Ρίτσο, ο οποίος μένει ξάγρυπνος για τρία μερόνυχτα και γράφει το εμβληματικό ποίημα «Επιτάφιος», μέσα από τους στίχους του οποίου εκφράζει τα λόγια της μητέρας προς το παιδί της.

Προσπάθησε να ενώσεις τους στίχους του ποιήματος με τα συναισθήματα και τις σκέψεις της μητέρας του Τάσου Τούση, που εκφράζονται σε καθέναν από αυτούς.

Μαλλιιά σγουρά που πάνω τους τα δάχτυλα περνούσα
τις νύχτες που κοιμόσουνα και πλάι σου ξαγρυπνούσα.

Μα, γιόκα μου, κι αν μού 'δειχνες τ' αστέρια και τα πλάτια
τα 'βλεπα εγώ πιο λαμπερά στα θαλασσιά σου μάτια.

Μυριόρριζο, μυριόφυλλο κι ευδωδιαστό μου δάσο,
πώς να πιστέψω η άμοιρη πώς μπόραε να σε χάσω.

Δώστε μου, αητοί, νύχια, φτερά για να τους κυνηγήσω
και την καρδιά τους, μύγδαλο, να τηνε ρουκανήσω.

Γιέ μου, δεν ξέρω αν πρέπει μου να σκύβω να σπαράζω,
για πρέπει μου όρθια να σταθώ, να σε χιλιοδοξάζω.

Εμείς κρατάμε όλη τη γη μες στ' αργασμένα μπράτσα
και σκιάχτρα σκέκουνται οι Θεοί κι αφέντη έχουνε φάτσα.

Αχ, γιέ μου, πια δε μου 'μεινε καμιά χαρά και πίστη
και το χλωμό και το στερνό καντήλι μας εσβύστη.

Και τώρα που θα κρατηθώ, που θα σταθώ, που θα μπω,
που απόμεινα ξερό δεντρί σε χιονισμένο κάμπο.

Κι ούτε κακόβαλα στιγμή κι ούδ' έτρεξα ζωπίσω
τα στήθεια μου να βάλω μπρος τα βόλια να κρατήσω.

Σήκω, γλυκέ μου, αργήσαμε κι όλα θα καρτερούνε
και στο ζεστό σπιτάκι μας όλα θ' ανησυχούνε.

Και μη 'γγίξει πάνου του, παιδί μου είναι δικό μου,
σιωπή, σιωπή κουράστηκε, κοιμάται το παιδί μου.

Ω, τι όμορφα σαν σμίγουνε, σαν αγαπιούνται οι άνθρωποι!
Φεγγαβολάνε οι ουρανοί, μοσκοβολάνε οι τόποι.

Κι όπως περνάν λεβέντηδες, γεροί κι αδερφωμένοι
λέω και θα καταχτήσουνε τη γη, την Οικουμένη.

Κι ως το 'θελες (ως το 'λεγες τα βράδια με το λύχνο)
ασκώνω το σκεβρό κορμί και τη γροθιά μου δείχνω.

Γιέ μου, στ' αδέρφια σου τραβώ και σμίγω την οργή μου,
σου πήρα το ντουφέκι σου, κοιμήσου εσύ, πουλί μου.

ΕΛΠΙΔΑ

ΑΡΝΗΣΗ

ΜΟΝΑΞΙΑ

ΘΥΜΟΣ

ΑΓΑΠΗ

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

ΠΕΡΗΦΑΝΙΑ

ΛΥΠΗ

ΔΥΝΑΜΗ

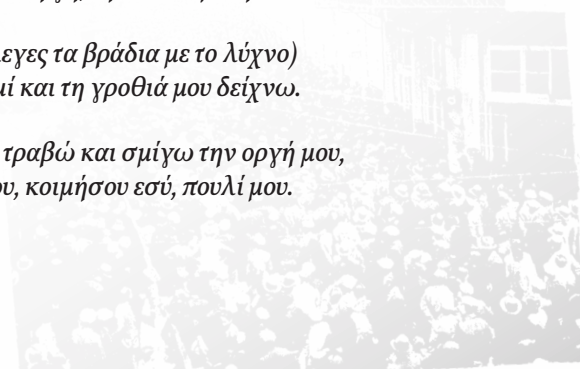
ΤΡΥΦΕΡΟΤΗΤΑ

ΕΝΟΧΗ

ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΚΟΥΡΑΓΙΟ

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

Συμπλήρωσε τα κενά των στίχων του «Επιτάφιου».
Αν κάποιο στίχο δεν τον γνωρίζεις, ή δεν τον βρίσκεις στο αφιέρωμα του «κόκκινου Αερόστατου», μπορείς να τον αναζητήσεις σε ένα από τα τραγούδια που γράφτηκαν πάνω στον «Επιτάφιο».

Γιε μου, _____ των σπλάχνων μου, καρδούλα της _____ μου,
πουλάκι της φτωχιάς _____, ανθέ της _____ μου.

Ω, τι όμορφα σαν σμίγουνε, σαν _____ οι ανθρώποι!
_____ οι ουρανοί, μοσκοβολάνε οι τόποι.

Γιε μου, δεν ξέρω αν πρέπει μου να σκύβω να _____
για πρέπει μου όρθια να σταθώ, να σε _____.

Γλυκέ μου, εσύ _____, μέσα στις φλέβες μου είσαι.
γιε μου, στις _____ ολοννών, έμπα βαθειά και _____.

Γιε μου, στ' _____ σου τραβώ και σμίγω την _____ μου,
σου πήρα το ντουφέκι σου, _____ εσύ, πουλί μου.

Μέρα Μαγιού μου _____, μέρα _____ σε χάνω,
Άνοιξη, γιε, που _____ κι ανέχαινες απάνω.

Εμείς ταγίζουμε όλη τη _____ μες στ' αργασμένα μπράτσα
και _____ στέκονται οι Θεοί κι _____ έχουν φάτσα.

_____ η μπλούζα το χακί, φαντάρος τον _____
κι αστράφτουν _____ μια καρδιά – βουλή, _____ και μάτι.

ΓΡΑΦΩ ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΠΟΙΗΜΑ

Εσύ ξεχωρίζεις κάποιο συγκλονιστικό γεγονός που έμαθες (π.χ. Τέμπη, Παλαιστίνη κτλ);
Μπορείς να προσπαθήσεις να γράψεις ένα ποίημα, μικρό ή μεγάλο, γι' αυτό το γεγονός;

Στους στίχους του «Επιτάφιου» ξεχωρίζει ο παρακάτω:

*«Εσμιξε η μπλούζα το χακί, φαντάρος τον εργάτη
Κι αστράφτουν όλοι μια καρδιά - βουλή, σφυγμός και μάτι»*

Στο κείμενο του Θέμου Κορνάρου, για τις μέρες του Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη, υπάρχει το εξής απόσπασμα:

«Μπρος στο Γ' αστυνομικό τμήμα υπάρχει ισχυρή στρατιωτική δύναμη για να φυλάξει τους δολοφόνους, τους Ντάκους, από την οργή του λαού. Η συγκίνηση του πλήθους μεταδίδεται στους φαντάρους. Κι όταν η διαδήλωση φτάνει κοντά τους, αγκαλιάζονται με το λαό. Μια μυριόστομη κραυγή ακούεται:

– Ο στρατός μαζί μας.

– Ζήτω ο στρατός.

– Ζήτω ο λοχίας μας.

Ο λοχίας είναι ο ήρωας της ημέρας. Ο ηρωισμός του την προηγούμενη μέρα έχει συγκινήσει τα πλήθη. Τον έχουν φυλακίσει γιατί είχε ταχθεί με το μέρος του λαού και «περιποιήθηκε» ένα χαφιέ κατά που του 'πρεπε την ώρα που χτυπούσε μια εργάτρια.

Τώρα που συντελείται η συναδέλφωση λαού και στρατού, το πλήθος δεν μπορεί παρά να θυμηθεί και να τιμήσει τον ηρωικό νέο.»

- Τι ακριβώς συνέβη τις ημέρες της απεργίας στη Θεσσαλονίκη; Ποιο είναι αυτό το ξεχωριστό γεγονός;

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ

Μπορείς με τους συμμαθητές σου, τους φίλους σου ή την οικογένειά σου, να επιλέξετε τους ρόλους, των απεργών εργατών και εργατριών, των στρατιωτών, του λοχία και των συγγενών των νεκρών εργατών, και να δραματοποιήσετε τη συγκίνηση των στρατιωτών που ως κομμάτι του λαού παίρνουν θέση μαζί του στην απεργία;

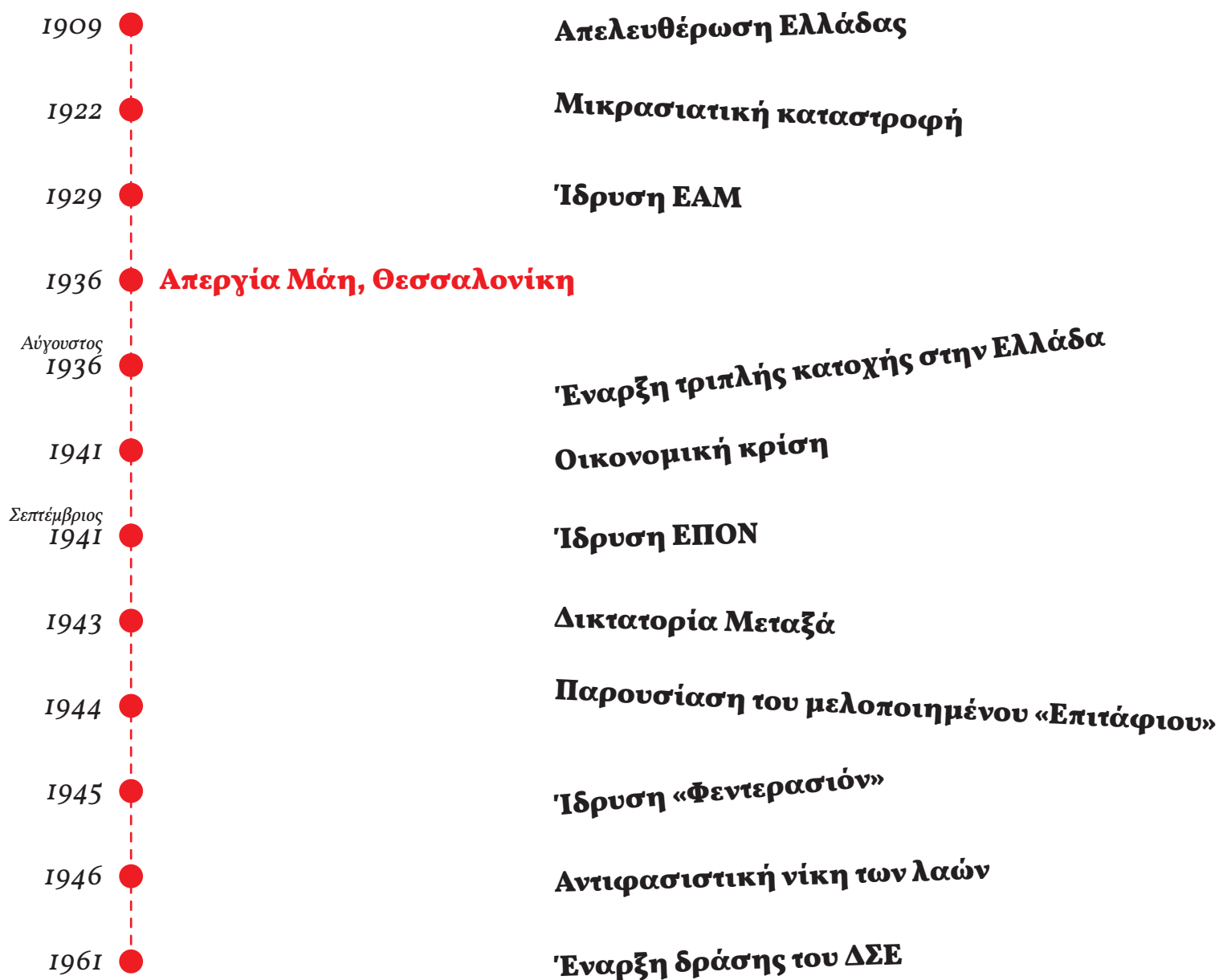
ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΩΝ ΑΠΕΡΓΩΝ

Σκέψου ότι είσαι συνάδελφος του Τάσου Τούση ή συναδέλφισσα της Αναστασίας Καρανικόλα και θέλεις να γράψεις ένα γράμμα στη μητέρα τους. Τι θα έγραφες;

Συμπληρώνοντας την ιστορική γραμμή

Ο Μάης του 1936 στη Θεσσαλονίκη, είχε την «προϊστορία» του, αλλά άφησε και παρακαταθήκη για τους αγώνες των επόμενων χρόνων.

Με στοιχεία που μπορείς να βρεις στο αφιέρωμα του «κόκκινου Αερόστατου», αλλά ρωτώντας και κάποιο μεγαλύτερο, προσπάθησε να τοποθετήσεις στη σωστή σειρά τις χρονολογίες και τα γεγονότα στην ιστορική γραμμή.

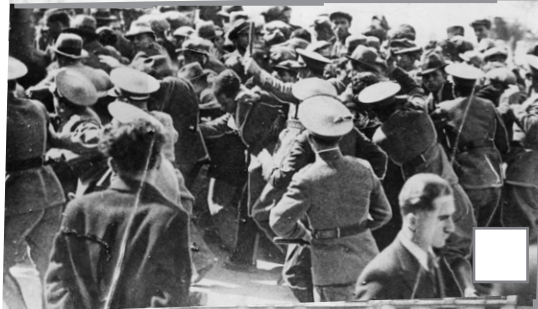
Το κρυπτόλεξο του Μάη του 1936

Βρες στο κρυπτόλεξο 13 λέξεις (ονόματα, περιοχές κ.ά.) που σχετίζονται με τον ηρωικό Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη.

Κ	Α	Π	Φ	Ε	Λ	Ο	Ν	Ι	Κ	Σ	Ε
Δ	Ι	Ο	Ι	Κ	Η	Τ	Η	Ρ	Ι	Ο	Υ
Θ	Ε	Σ	Σ	Α	Λ	Ο	Ν	Ι	Κ	Η	Α
Ε	Γ	Ν	Ε	Π	Δ	Φ	Ι	Κ	Ρ	Ε	Γ
Σ	Ν	Α	Σ	Ν	Μ	Λ	Θ	Α	Ε	Π	Γ
Κ	Α	Π	Ν	Ε	Μ	Π	Ο	Ρ	Ο	Ι	Ε
Α	Τ	Α	Η	Ρ	Ε	Α	Ε	Α	Ρ	Τ	Λ
Ρ	Ι	Ν	Ζ	Γ	Τ	Τ	Μ	Ν	Ι	Α	Ι
Α	Α	Θ	Α	Α	Α	Ο	Α	Ι	Τ	Φ	Σ
Υ	Ψ	Ε	Ω	Τ	Ε	Υ	Η	Κ	Σ	Ι	Τ
Ο	Β	Ο	Ε	Ε	Α	Σ	Σ	Ο	Ο	Ο	Ρ
Χ	Ζ	Ν	Ο	Σ	Σ	Τ	Μ	Λ	Σ	Σ	Ι
Τ	Ο	Υ	Σ	Η	Σ	Τ	Α	Α	Ρ	Ι	Α

Γράφω την ιστορία του Μάη

Οι παρακάτω φωτογραφίες είναι όλες από τη μεγάλη απεργία του Μάη του 1936 στη Θεσσαλονίκη. Βάλε τις φωτογραφίες στη σειρά και περιέγραψε τα γεγονότα.

«Κανένας αγώνας δεν πάει χαμένος»

Οι αγώνες πριν το 1936 οδήγησαν στη μεγαλειώδη απεργία του Μάη. Τον Μάη γαλουχήθηκαν οι νέοι αγωνιστές, που αργότερα εντάχθηκαν στο ΕΑΜ και την ΕΠΟΝ και οργάνωσαν την αντίσταση και την απελευθέρωση της Ελλάδας το 1940-1944, που έγιναν μαχητές και μαχήτριες του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (ΔΣΕ).

Ψάξε πληροφορίες για τη ζωή
των **Ζαφείρη Βεκίδη, Ηλία Κακαλιού, Δημήτρη Κουργιώτη,
Δημήτρη Κωνσταντινίδη, Νίκου Μανέκα, Γιάννη Μαυροκεφαλίδη,
Σάββα Σαββόπουλου και Κώστα Τσίρκα κ.ά.**

και βρες την κόκκινη γραμμή που συνδέει τον ηρωικό Μάη του 1936
στη Θεσσαλονίκη με το Στρατόπεδο Χαϊδαρίου και την εκτέλεση
των 200 κομμουνιστών στην Καισαριανή την Πρωτομαγιά του 1944.

Η ακροστιχίδα των συμπερασμάτων του Μάη...

Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν στις παρακάτω προτάσεις, για να αποτυπώσεις τα συμπεράσματα του ΜΑΗ.

1

2

3

4

1. Σε μία χώρα ποτέ δεν έχουν όλοι τα ίδια _____.
2. Κανένας _____ δεν πάει «χαμένος».
3. Την πραγματική _____ την έχουν στα χέρια τους οι λαοί.
4. Οι λαοί είναι αυτοί που γράφουν την _____.

Ώρα για ζωγραφική

Σε όλο το αφιέρωμα του «κόκκινου Αερόστατου» δημιουργούνται πολλές διαφορετικές εικόνες από τη μεγαλειώδη απεργία τον Μάη του '36.

Κάντε μια μεγάλη ομαδική ζωγραφιά στην οποία να αποτυπώνονται αυτές οι εικόνες.

Βιβλιογραφία για παραπάνω μελέτη...

Οι εργατικοί - λαϊκοί αγώνες του Μάη του '36.

*Υλικά της διημερίδας της ΚΟ Θεσσαλονίκης του ΚΚΕ (13-14 Μάη 2016),
Συλλογικό, Κομματική Οργάνωση Θεσσαλονίκης του ΚΚΕ, Σύγχρονη Εποχή.*

*ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 9 -11 Μάη του 1936 (Οι αγώνες του λαού),
Κορνάρος Θέμος, Σύγχρονη Εποχή.*

*Θεσσαλονίκη. Μήτρα ταξικής πάλης,
Επιτροπή Περιοχής Κεντρικής Μακεδονίας του ΚΚΕ, Σύγχρονη Εποχή.*

*Επιτάφιος (Ανάπτυπο της ιστορικής έκδοσης του «Επιτάφιου» από το «Ριζοσπάστη» το 1936),
Γιάννης Ρίτσος, Σύγχρονη Εποχή.*

*Δοκίμιο Ιστορίας του ΚΚΕ, τόμος Α2 (1918 – 1939),
Κεντρική Επιτροπή ΚΚΕ, Σύγχρονη Εποχή.*

Ψαξ' το παραπάνω! (για παιδιά και νέους)

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και η Αντιφασιστική Νίκη των Λαών

Ποιος; Πού; Πότε; Γιατί;

*Διατμηματική Επιτροπή της ΚΕ του ΚΚΕ για τις μικρότερες ηλικίες της νεολαίας,
εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή.*

1922 – 2022 Αναζητώντας τα ίχνη ενός ξεριζωμού,

*Διατμηματική Επιτροπή της ΚΕ του ΚΚΕ για τις μικρότερες ηλικίες της νεολαίας,
εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή.*

Αφιέρωμα κόκκινου Αερόστατου: Μίκης Θεοδωράκης (1925-2021),

*δωρεάν e-book, Διατμηματική Επιτροπή της ΚΕ του ΚΚΕ για τις μικρότερες ηλικίες της
νεολαίας.*

ΛΥΣΕΙΣ

Σταυρόλεξο

1. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ / 2. ΦΕΝΤΕΡΑΣΙΟΝ / 3. ΚΑΠΝΕΡΓΑΤΕΣ
4. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ / 5. ΓΥΝΑΙΚΕΣ / 6. ΑΠΕΡΓΙΑ
7. ΤΣΑΓΚΑΡΗΔΕΣ / 8. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ / 9. ΤΟΥΣΗΣ / 10. ΡΙΤΣΟΣ

Κρυπτόλεξο

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ / ΠΑΝΘΕΟΝ / ΜΕΤΑΞΑΣ
ΚΑΠΝΕΜΠΟΡΟΙ / ΚΑΠΝΕΡΓΑΤΕΣ / ΤΟΥΣΗΣ
ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ / ΡΙΤΣΟΣ / ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟ / ΕΓΝΑΤΙΑ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ / ΜΑΗΣ / ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

Ακροστιχίδα

1. ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ / 2. ΑΓΩΝΑΣ / 3. ΔΥΝΑΜΗ / 4. ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΟΡΕΙΕΣ ΑΠΕΡΓΩΝ

- 08/05/1936
- 09/05/1936
- 10/05/1936

- 1 Διοικητήριο (σημερινό ΥΜΑΘ)
- 2 Πλ. Δημοκρατίας Κινηματογράφος «Πάνθεον»
- 3 Σωματείο Καπνεργατών
- Σημείο δολοφονίας Τάσου Τούση
- Σημείο δολοφονίας Αναστασίας Καρανικόλα
- Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης (το 1936)
- Κύριες συγκεντρώσεις απεργιών Πλ. Ελευθερίας
- Κύριες συγκρούσεις απεργιών-χωροφυλακής

Ο Μάης, μήνας μεγάλων αγώνων!

Πρωτομαγιά 1886
Σικάγο

Μάης 1936
Θεσσαλονίκη

Πρωτομαγιά 1944
Καισαριανή

9η Μάη 1945
Βερολίνο

